

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «Корпоративні фінанси»

Галузь знань 07 «Управління та
адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси,
банківська справа та
страхування»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Ризики інвестування в розвиток сфери обслуговування
населення в умовах сучасності»

здобувача Саволюка Володимира Сергійовича

Науковий керівник: к. е. н., доц. Кудик Тетяна Олексіївна

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу:
д. е. н., професор, Терещенко О.О.

КИЇВ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИЗИКУ	6
1.1. Сутність інвестування та його роль у розвитку сфери обслуговування	6
1.2. Методи виявлення, оцінювання та моніторингу інвестиційних ризиків підприємства	8
1.3. Класифікація інвестиційних ризиків та підходи до їх оцінки	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РИЗИКІВ ІНВЕСТУВАННЯ У СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ.....	19
2.1. Загальна характеристика сфери обслуговування як об'єкта інвестування....	19
2.2. Ідентифікація та оцінка інвестиційних ризиків у сфері обслуговування.....	21
2.3. Аналіз впливу сучасних умов на інвестиційні ризики компанії сфери обслуговування	28
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ТА ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КОМПАНІЇ У СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ	42
3.1. Розробка стратегії управління інвестиційними ризиками.	42
3.2. Пропозиції щодо залучення інвестицій та підвищення інвестиційної привабливості компанії у сфері обслуговування.	44
3.3. Рекомендації щодо удосконалення державного регулювання інвестицій у сферу обслуговування.....	49
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми курсової роботи. Інвестування відіграє ключову роль у стимулюванні економічного розвитку, однак будь-який інвестор стикається з невизначеністю та ризиками. У сучасних умовах вітчизняна економіка зіштовхується з низкою викликів: нестабільністю фінансових ринків, обмеженим доступом до зовнішнього капіталу, зростанням вартості запозичень, геополітичними ризиками. Водночас, саме інвестиції можуть стати ключовим чинником стабілізації ситуації та забезпечення довгострокового зростання. Особливо це стосується сфери обслуговування, яка демонструє високу адаптивність та потенціал до стійкого розвитку навіть за умов кризових явищ. В умовах трансформації глобального економічного середовища та зростання конкуренції особливої значущості набуває ефективне залучення та використання інвестиційних ресурсів. Інвестування виступає не лише джерелом фінансового забезпечення для підприємств, але й потужним інструментом модернізації економіки, стимулювання інновацій, створення нових робочих місць та підвищення рівня добробуту населення. Сфера обслуговування відіграє дедалі важливішу роль у формуванні валового внутрішнього продукту України. Зростання її значущості зумовлено не лише внутрішніми процесами - такими як урбанізація, діджиталізація, підвищення вимог споживачів до якості сервісу, але й глобальними економічними зрушеннями. Проте повноцінне розкриття потенціалу сфери послуг неможливе без цілеспрямованої інвестиційної підтримки. Вкладаючи капітал у виробництво товарів чи надання послуг, інвестори не можуть бути повністю впевненими у досягненні позитивного фінансового результату. Це означає, що завжди є ризик як отримати прибуток, так і зазнати втрат. Таким чином, інвестиційні ризики тісно пов'язані з багатьма чинниками, вплив яких важко передбачити.

У зв'язку з цим, виявлення причин виникнення інвестиційних ризиків та їх всебічний аналіз є актуальним завданням для сучасного інвестора, який прагне

приймати обґрунтовані фінансові рішення. Саме здатність оцінювати ризики та аналізувати їх вплив стає однією з базових компетенцій кожного інвестора. Ефективне управління інвестиційними ризиками є важливим чинником стабільного функціонування підприємств та економіки країни в цілому. Ігнорування рівня ризику або його недооцінка можуть спричинити значні фінансові втрати.

Мета дослідження — провести комплексний аналіз ризиків інвестування у розвиток сфери обслуговування населення в умовах глобальних економічних викликів та обґрунтування напрямів їх мінімізації для підвищення інвестиційної привабливості галузі. Аналіз процесів інвестування в сферу охорони здоров'я та розробка пропозицій і рекомендацій щодо встановлення ефективної інвестиційної політики, спрямованої на прогрес індустрії здоров'я в Україні, а також визначення напрямів підвищення ефективності інвестування в цій галузі з урахуванням сучасних економічних умов.

В процесі дослідження виконуються такі завдання:

- розкрити економічну сутність інвестування та визначити його роль у розвитку сфери обслуговування населення
- розкрити методи аналізу та управління інвестиційними ризиками на рівні підприємства
- здійснити кваліфікацію видів інвестиційних ризиків та узагальнити підходи до їх оцінки
- проаналізувати особливості функціонування сфери обслуговування як об'єкта інвестування
- дослідити вплив сучасних умов на рівень інвестиційних ризиків у сфері обслуговування
- розробити практичні рекомендації щодо стратегії управління інвестиційними ризиками досліджуваного підприємства
- запропонувати заходи щодо залучення інвестицій та підвищення інвестиційної привабливості компанії

- сформувати пропозиції щодо удосконалення державного регулювання інвестиційних процесів у сфері обслуговування.

Об'єкт дослідження — процес виявлення та оцінки інвестиційних ризиків, а також підходи до їх мінімізації у сфері обслуговування населення на прикладі сфери охорони здоров'я та КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва».

Предмет дослідження — методи і підходи до виявлення, оцінки та мінімізації інвестиційних ризиків, пов'язаних із розвитком підприємств сфери обслуговування населення в сучасних умовах невизначеності.

Методи дослідження — використано загальнонаукові та аналітичні методи.

Структура роботи. Основна частина курсової роботи поділена на три розділи. У першому розділі розглянуто сутність інвестицій та інвестиційних ризиків, здійснено їх класифікацію та проаналізовано підходи до їх оцінювання. Другий розділ присвячений аналізу системи управління інвестиційними ризиками у сфері обслуговування населення на прикладі сфери охорони здоров'я, включаючи діагностику ризиків конкретного підприємства та виявлення ключових чинників, що впливають на рівень ризику.

У третьому розділі висвітлено процес формування стратегії управління ризиками, визначено ефективні методи їх зниження та окреслено шляхи вдосконалення механізмів управління інвестиційними ризиками на підприємстві.

Фактологічну базу роботи становлять наукові публікації вітчизняних і зарубіжних дослідників, присвячені теоретичним і прикладним аспектам інвестиційних ризиків, зокрема оцінці ризиковості інвестиційних проєктів і шляхам їх нейтралізації. При обґрунтуванні актуальності та написанні курсової роботи враховано дослідження з макро- та мікроекономічного аналізу ризиків і сучасного ризик-менеджменту, викладені в роботах авторів.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИЗИКУ

1.1. Сутність інвестування та його роль у розвитку сфери обслуговування

Інвестування є однією з ключових категорій ринкової економіки, що забезпечує ефективне функціонування як окремих суб'єктів господарювання, так і національної економіки загалом. У широкому значенні інвестування розглядається як процес вкладення капіталу з метою отримання доходу або досягнення іншого економічного чи соціального ефекту в майбутньому. Це свідоме спрямування фінансових, матеріальних, інтелектуальних та інших ресурсів у ті сфери економіки, де очікується їх ефективне використання та приріст вартості.

Інвестиції є ключовим елементом економічного розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і держави загалом. Вони формують основу для регулярного оновлення основних засобів, модернізації виробничої бази, сприяють впровадженню технологічних інновацій, підвищенню конкурентоспроможності продукції, а також забезпечують структурне вдосконалення економіки й сталий розвиток різних секторів господарства. Саме завдяки інвестиціям стає можливим освоєння нових виробничих напрямів, поліпшення якості товарів і послуг, впровадження енергоощадних рішень та використання сучасних матеріалів.

З огляду на це, інвестиції варто розглядати як багатогранне економічне явище, що об'єднує широкий спектр процесів, пов'язаних із виробництвом, розподілом, обміном і споживанням національного продукту. [1, с. 6]

Перше офіційне трактування поняття «інвестиції» в Україні було закріплено у Законі України «Про інвестиційну діяльність», де встановлено правові, економічні та організаційні засади реалізації інвестиційних процесів.

Згідно з цим нормативно-правовим актом, інвестиціями вважаються всі форми матеріальних і нематеріальних цінностей, що можуть бути вкладені в підприємницьку або іншу господарську діяльність з метою отримання прибутку або досягнення певного соціального результату. До таких цінностей належать фінансові ресурси, депозити, частки в капіталі, акції, інші види цінних паперів; нерухомість і рухоме майно; права інтелектуальної власності, ноу-хау, досвід, технічні розробки, а також права користування природними ресурсами. [2, с. 3]

З економічної точки зору, інвестування передбачає перенесення споживання з поточного періоду на майбутній заради досягнення більшої вигоди. Воно є основою розширеного відтворення, інноваційного розвитку, модернізації підприємств та підвищення їх конкурентоспроможності. Інвестиції виконують важливі функції: накопичувальну — сприяючи формуванню капіталу; регулюючу — впливаючи на структуру економіки; та стимулюючу — активізуючи господарську діяльність.

На відміну від інших форм розміщення ресурсів, інвестування передбачає повернення вкладених коштів разом із прибутком або іншим позитивним ефектом. Це активна форма розпорядження ресурсами, спрямована на їх примноження та створення довгострокової вартості.

Особливого значення інвестування набуває в контексті розвитку сфери обслуговування, яка в сучасних умовах відіграє дедалі важливішу роль, формуючи значну частку ВВП, забезпечуючи зайнятість та стимулюючи внутрішній попит. Інвестиції у сферу послуг сприяють її технологічному оновленню, підвищенню ефективності та конкурентоспроможності.

Зокрема, підприємства послуг потребують регулярного оновлення основних засобів, впровадження новітніх технологій обслуговування, підвищення рівня сервісу. Інвестування в ці процеси дозволяє знижувати витрати, підвищувати якість обслуговування та краще адаптуватися до змін попиту.

Крім того, сфера обслуговування є трудомісткою, тому інвестиції в неї сприяють створенню нових робочих місць, зниженню безробіття, зростанню добробуту населення. Такі галузі як освіта, охорона здоров'я, туризм та інші

особливо потребують інвестицій задля розширення асортименту послуг, індивідуалізації підходу до споживачів та забезпечення високої якості сервісу.

Таким чином, інвестування виступає рушієм структурної трансформації та модернізації сфери обслуговування, забезпечуючи її адаптацію до викликів часу та сприяючи загальному економічному розвитку.

1.2 Методи виявлення, оцінювання та моніторингу інвестиційних ризиків підприємства

Інвестиційні ризики необхідно оцінювати та розраховувати, а також завжди необхідно ідентифікувати, планувати та розробляти способи їх мінімізації для різних інвестиційних проєктів (ІП).

Джерела ризиків можна розділити на три групи [3, с. 93]:

1) Більшість економічних процесів, як правило, індетерміновані і безпосередньо пов'язані з характером ринкових відносин, а тому є заздалегідь невизначеними;

2) Неповність або ненадійність інформації з усіх джерел;

3) "Інституційна" невизначеність, тобто інформаційна асиметрія, яка в основному пов'язана з суб'єктивністю думки керівництва організації.

Наведене вище формулювання охоплює наступні підходи до оцінки ризиків[4, с. 21].

Методологічний підхід до оцінки:

- Ризик - це небезпека, що розуміється як подія з причинно-наслідковим зв'язком між дією та наслідком.

Повинен існувати вимірний результат. Іншими словами, вимірюється не сам ризик, а величина результату (позитивного чи негативного);

- Ризик - це ймовірність і невизначеність (вимірювання кількості та ймовірності подій, що призводять до певного результату);

- Ризики - це несприятливі явища, які призводять до втрат;

Серед головних джерел виникнення ризику варто виділити:

- обмежену, неповну або ненадійну інформацію для прийняття рішень;
- зосередження уваги лише на одному варіанті дій, що може спричинити цілу низку небажаних наслідків.

Інакше кажучи, ризик виступає результатом певних подій, а тому піддається класифікації та оцінюванню з позиції ефективності наслідків. Унаслідок варіативності поєднання подій, можливе формування великої кількості ситуацій, кожна з яких може як ініціювати ризик, так і слугувати його межевим проявом. Через значну кількість першопричин ризикових явищ, різні автори сформували класифікації ризиків та здійснили індуктивне оцінювання їхніх властивостей. На основі цих підходів сформовано теоретичну модель, що пояснює функціонування ризиків у межах певної системи. Згідно з цією концепцією, ризик трактується як водночас чинник і наслідок, за умов наявності трьох ключових елементів: невизначеності, змінності середовища та самої події ризику.

У сучасній теорії інвестиційних ризиків існує два різних погляди на поняття "ризик": Класична школа, яку представляють Дж. Мілль та І. Сеньйор, і неокласична школа, яку представляють А. Маршалл, А. Пігу і Ж. Фрідман. Різниця між цими двома поглядами полягає в різному сприйнятті характеру взаємозв'язку між такими поняттями, як ризик і невизначеність (див. табл. 1.1) [5, с. 134].

Таблиця 1.1 – Порівняння класичного та неокласичного підходів до трактування поняття «ризик»

Компонент теорії ризику	Неокласичний підхід	Класичний підхід
Етимологічне підґрунтя поняття	Невизначеність	Загроза чи небезпека
Сутнісна характеристика ризику	Ймовірність зазнати втрат внаслідок обраного курсу дій	Ймовірність відхилення від запланованих результатів
Взаємозв'язок понять «ризик» і «невизначеність»	Вважаються тотожними	Чітко розрізняються

Джерело: Створено автором на основі [5]

Неокласична школа стверджує, що джерелом ризику є невизначеність і що невизначеність є особливою об'єктивною умовою, яка призводить до того, що ризик сприймається як невизначений.

1.3 Класифікація інвестиційних ризиків та підходи до їх оцінки

Для класифікації інвестиційних ризиків зазвичай використовують дві прості характеристики [6, с. 580].

- 1) Джерело інвестиційного ризику.
- 2) Реалістичність ризику.

Інвестиційний ризик можна класифікувати як фінансовий ризик, бізнес-ризик, процентний ризик, кредитний ризик, ринковий ризик, випадковий ризик, ризик ліквідності та ризик купівельної спроможності [7, с. 41].

Бізнес-ризик - це невизначеність щодо того, чи принесе інвестиційний проект достатній дохід, щоб повернути кошти всім інвесторам, які вклали свої гроші. Фінансовий ризик характеризується невизначеністю, що виникає внаслідок використання комбінованого фінансування проекту — як за рахунок власного капіталу, так і залучених ресурсів.

Процентний ризик пов'язаний із нестабільністю, що виникає при інвестуванні в цінні папери, спричиненою коливанням ринкових відсоткових ставок.

Кредитний ризик означає ймовірність того, що підприємство не зможе залучити необхідне фінансування через свою неспроможність виконати зобов'язання за кредитами чи іншими борговими інструментами.

Ринковий ризик виникає через можливе зниження вартості активів компанії під впливом змін у ринковому середовищі, зумовлених як внутрішніми, так і зовнішніми (макро- і мікроекономічними) чинниками.

Імовірнісний ризик - це невизначеність, що виникає внаслідок неочікуваних подій, які безпосередньо впливають на вартість інвестиції.

Ризик ліквідності - це ризик того, що розрахунки з дебітором не будуть повністю проведені у грошовій формі або у формі активів.

Ризик купівельної спроможності - це невизначеність, що виникає внаслідок збільшення темпів інфляції або зменшення купівельної спроможності національної валюти.

Розрізняють два типи ризиків залежно від причин їх виникнення та способу управління ними. Недиверсифікований ризик, також відомий як несистематичний ризик, і недиверсифікований або систематичний ризик, які іноді разом називають загальним ризиком. Диверсифіковані ризики зазвичай виникають через фактори всередині самої організації. Цей ризик можна усунути за допомогою диверсифікації. Диверсифікація - це, як правило, свідомий і раціональний вибір інвестування в різноманітні проекти, які приносять прибутковість бізнесу. Ризик, пов'язаний із недостатньою диверсифікацією, зазвичай виникає внаслідок дії зовнішніх чинників, таких як воєнні конфлікти, економічні кризи або політична нестабільність. Це призводить до зниження довіри до інвестиційної діяльності підприємства [8, с. 125].

Розглянемо детальніше основні типи інвестиційних ризиків. Інфляційний ризик належить до систематичних ризиків і пов'язаний зі зниженням реального прибутку внаслідок втрати купівельної спроможності доходів. Як правило, інфляція негативно впливає на інвестиційну дохідність, хоча в окремих випадках може її навіть підвищити.

Процентний ризик виникає у зв'язку з коливанням ринкових ставок, що може призводити до зменшення прибутковості активів [8, с. 125]. Його вплив на фінансові інструменти є диференційованим. Зокрема, вартість облігацій на вторинному ринку змінюється в протилежному напрямку відносно динаміки відсоткових ставок: коли ціни облігацій падають — ставки зростають, і навпаки. Бізнес-ризик полягає в можливому зниженні вартості чистих активів і прибутків

компанії, що в результаті може спричинити зменшення прибутковості її основних цінних паперів.

Деякі бізнес-ризик, такі як промисловий ризик, впливають на всі компанії, тоді як інші - лише на певні компанії [8, с. 126]. Іншими словами, вищі іпотечні ставки збільшують бізнес-ризик для будівельних компаній та компаній, що займаються операціями з нерухомістю. Однак навіть схожі компанії можуть мати дуже різні інвестиційні ризики. Як правило, це залежить від ресурсів, якими володіє компанія, та якості її менеджменту. Фінансовий ризик - це ризик того, що компанія не зможе погасити свої борги. Відсотки та основна сума боргу повинні виплачуватися з власних коштів компанії. Це означає, що компанія може бути не в змозі платити за рахунок позикових коштів і може збанкрутувати. Компанія, яка має високий рівень боргу по відношенню до своїх доходів і не готова до такого розвитку подій, або компанія з дуже низькими доходами, має більше шансів збанкрутувати.

Операційний ризик - це ймовірність того, що бізнес не буде функціонувати належним чином або не зможе запобігти ризикам, що виникають у бізнесі, зазвичай через те, що бізнес не має адекватної системи внутрішніх стримувань і протипаг.

Податковий ризик пов'язаний зі змінами в податковій системі, які можуть мати негативний вплив на інвестиції. Наприклад, збільшення оподаткування інвестиційного доходу може призвести до зменшення реальної прибутковості та зниження цін на інвестиції. Підвищення корпоративного оподаткування може зменшити чистий прибуток, що, ймовірно, відобразиться на цінах акцій, а зниження кредитного рейтингу боргових цінних паперів на вторинному ринку може призвести до зниження дохідності і, як наслідок, до зниження цін на цінні папери.

Ринковий ризик - це ризик того, що ринкові умови зміняться і негативно вплинуть на дохідність інвестицій. Наприклад, ціна цінного паперу може коливатися залежно від загальних умов попиту та пропозиції. На ринковий ризик завжди впливають економічні умови, такі як довіра споживачів, якість кредитів та інфляція.

Ризик події - це ризик, який може вплинути на потенційну прибутковість інвестицій. Зазвичай це ризик, що впливає на компанію в цілому або її цінні папери, і може виникнути в результаті судових процесів або бухгалтерських скандалів.

Валютний ризик - це потенційна можливість того, що коливання валютних курсів негативно вплинуть на обсяг інвестицій з-за кордону. Окрему групу становить ризик втрати ліквідності, який виникає у випадках, коли інвестор не може оперативно реалізувати актив за прийнятною ринковою ціною [8, с. 126]. Характерним прикладом є інвестиції в нерухомість, оскільки процес її продажу зазвичай вимагає значного часу і не гарантує вигідної ціни. Далі подано узагальнені типи інвестиційних ризиків у Таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Класифікація інвестиційних ризиків підприємства за суб'єктами виникнення та типами фінансово-інвестиційних рішень

Категорії інвестиційного ризику за типом фінансових рішень	Ключові аспекти прийняття інвестиційних рішень	Типи інвестиційних ризиків за суб'єктами
1. Ризик пов'язаний із вибором інвестиційного проєкту	Визначення доцільних видів продукції для розширення виробництва та обґрунтування обсягів капіталовкладень	1. Ризик управлінського персоналу підприємства
	Обґрунтування модернізації чи впровадження нових видів продукції	
	Формування напрямів оновлення основних виробничих засобів	
	Визначення обсягів інвестування в оборотні активи	
2. Ризик стратегічного інвестування	Вибір джерел капіталу та обсягів його залучення	2. Ризик чинних власників підприємства
	Визначення довгострокової інвестстратегії	
	Обґрунтування підходів до дивідендної політики	

Продовження таблиці 1.2

3. Ризик, пов'язаний із напрямами розміщення коштів	Вибір підприємств і акцій для купівлі	3. Ризик потенційних інвесторів (майбутніх власників)
	Формування структури інвестпортфеля	
	Визначення підприємств для кредитування	4. Ризик фінансових кредиторів підприємства
	Розробка підходів до формування кредитного портфеля	

Джерело: Створено автором на основі [9]

Розглянемо основні системні ризики. Системний ризик зазвичай пов'язаний з економічною та політичною ситуацією в країні або світі. Це може означати, наприклад, зростання цін на ресурси або загальне падіння ринкової ціни будь-якого фінансового активу. Систематичні ризики включають зміни процентних ставок, падіння загальних ринкових цін та інфляцію [10, с. 429]. Несистематичні ризики пов'язані з фінансовим станом емітента цінного паперу. Несистематичні ризики пов'язані з фінансовим станом емітента цінного паперу і можуть виникати внаслідок провалу маркетингових програм, відмови емітента від великих контрактів, страйків тощо. Несистематичні ризики включають ризик ліквідності, галузевий ризик та казначейський ризик [10, с. 429]. Процентний ризик виникає через невизначеність щодо напрямку та рівня майбутніх процентних ставок. Ризик зміни цін на всьому ринку пов'язаний з падінням цін на цінні папери, які торгуються одночасно. Цей ризик здебільшого пов'язаний з акціями і є наслідком нестабільності в країні. Інфляційний ризик пов'язаний зі зміною купівельної спроможності грошей і робить навіть найбезпечніші інвестиції збитковими. Ризик ліквідності виникає у випадках, коли реалізація цінних паперів на фінансовому ринку затягується або ускладнюється. Найменш схильні до цього виду ризику боргові інструменти, оскільки вони мають визначені умови погашення після завершення строку кредитування. Хоча інвестор може втратити відсотковий дохід, основна сума боргу, як правило, повертається.

Галузевий ризик обумовлений коливаннями в розвитку окремих секторів економіки. Будь-яка галузь може перебувати на стадії зростання, стабільності чи занепаду, що безпосередньо впливає на інвестиційну привабливість.

Фінансовий ризик передбачає ймовірність втрат у разі неповернення очікуваного прибутку або при банкрутстві організації, яка випустила цінні папери.

Серед сучасних підходів до оцінювання інвестиційних ризиків важливе місце займає імітаційне моделювання з використанням методу Монте-Карло. Цей підхід дає змогу більш детально врахувати невизначеність ключових параметрів інвестпроекту та забезпечує точніші прогнозні результати. Основою для застосування моделі можуть слугувати як експертні оцінки, так і об'єктивні статистичні дані.

На відміну від традиційного підходу з фіксованим результатом, метод Монте-Карло генерує ймовірнісний розподіл можливих результатів, що дає змогу підприємцю оцінити спектр ризиків і на цій підставі прийняти зважене управлінське рішення щодо доцільності інвестування.

Загалом аналіз ризику методом Монте-Карло передбачає проходження кількох етапів:

1. Побудову прогнозової моделі, яка використовується для розрахунку ефективності проекту (найчастіше на основі показника чистої теперішньої вартості – NPV);
2. Формування припущень щодо меж зміни основних параметрів моделі;
3. Визначення взаємозв'язків (кореляцій) між ключовими стохастичними змінними;
4. Встановлення параметрів випадкових подій, які мають бути змодельовані на основі заданих гіпотез;
5. Виконання серії симуляцій (ітерацій) і фіксація результатів;
6. Статистичне узагальнення результатів, що дозволяє виявити закономірності та оцінити ступінь ризику.

Основним недоліком цього підходу є потреба у спеціалізованих знаннях та відповідному інструментарії для коректного проведення аналізу, що може ускладнити його використання на практиці [11, с. 37].

Як індикатор рівня ризику, в даному методі часто застосовується дисперсія – показник, який демонструє середнє квадратичне відхилення результату від його очікуваного значення, і тим самим характеризує ступінь розкиду можливих результатів [11, с. 38].

Дисперсія розраховується за такою формулою:

$$\sigma^2 = \sum_{i=1}^n p_i (x_i - x^-)^2 \quad (1.1)$$

Оцінювання ризику можливе за допомогою дисперсійного підходу, при якому стандартне відхилення визначається як квадратний корінь із дисперсії. Цей показник відображає абсолютну міру коливань результативного параметра та показує, наскільки у середньому результати реалізації проекту відхиляються від очікуваного значення.

Крім того, застосовується коефіцієнт варіації, який є відносною мірою ризику, що демонструє рівень невизначеності на одиницю очікуваного результату. Такий підхід дозволяє порівнювати ризики для різних проектів або сценаріїв лише за умови, що середнє значення є ненульовим і варіюється між варіантами.

Коефіцієнт варіації розраховується за такою формулою:

$$V = \frac{\sigma}{x} \cdot 100\%, \quad (1.2)$$

де x^- – середнє очікуване значення;

σ – середньоквадратичне відхилення.

Метод бальної оцінки ризиків ґрунтується на формуванні інтегрального індикатора, який обчислюється на основі низки часткових критеріїв, що оцінюються експертами й відображають рівень ризику. Процес оцінювання реалізується у кілька етапів [12, с. 154]:

1. Ідентифікація факторів, що зумовлюють появу ризику.

2. Вибір системного показника та відповідних індикаторів, які дають змогу оцінити ризик за кожним визначеним фактором.
3. Побудова шкали оцінювання та встановлення вагових коефіцієнтів для кожного індикатора.
4. Проведення інтегрального аналізу рівня ризику проекту на основі обраного узагальненого критерію.
5. Розробка практичних рекомендацій щодо управління і зниження ідентифікованих ризиків.

Ще одним інструментом оцінювання ризиків виступає метод "дерева подій" (або дерево рішень). Його суть полягає в побудові графічної моделі у вигляді дерева, де кожна гілка відображає можливі варіанти розвитку подій або зміну зовнішніх умов [12, с. 157]. Це дозволяє візуалізувати всі альтернативні сценарії та визначити найменш ризикований варіант. Алгоритм застосування методу передбачає:

1. На кожному етапі аналізу ідентифікується ключова ситуація (вузол) і можливі напрямки її розвитку (вихідні гілки).
2. Кожному варіанту призначається експертна ймовірність реалізації та можливий збиток (вартісна оцінка).
3. Розраховується очікуване значення NPV або іншого фінансового показника з урахуванням усіх гілок дерева.
4. Проводиться аналіз імовірнісного розподілу результатів.

Окремий підхід до кількісного вимірювання ризику становить метод «премії за ризик». Його основою є бета-коефіцієнт, який відображає, наскільки дохідність окремого активу або портфеля реагує на зміну дохідності ринку загалом. Іншими словами, бета визначає ступінь чутливості фінансового інструмента до ринкових коливань і розраховується за відповідною формулою [13, с. 17]

$$\beta = \frac{\sigma_{11}}{\sigma_1^2} \quad (1.3)$$

Позначення використовується для позначення коваріації між прибутковістю конкретного фінансового активу та ринковим індексом, тоді як знаменник формули становить дисперсію дохідності ринкового індексу.

У наукових джерелах бета-коефіцієнт (β) найчастіше обчислюється за класичною статистичною формулою. Отримане значення іноді називають історичним, оскільки воно ґрунтується на аналізі фактичних даних за попередні періоди. Такий коефіцієнт відображає рівень ринкового ризику для певного інструмента фінансування на основі минулих значень. Однак для розрахунку вартості власного капіталу або оцінки майбутніх ризиків ключову роль відіграє прогнозне значення β [13, с. 17].

Оцінювання інвестиційного ризику також може здійснюватися за допомогою аналізу ймовірних втрат, приклад чого наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Шкала оцінювання рівня інвестиційного ризику

№ п/п	Оцінка рівня ризику, бали	Градація ризику	Можливі втрати для компанії
1	$1 \leq R \leq 5$	Мінімальний	збитки майже відсутні, що гарантує одержання розрахунковий прибуток
2	$6 < R \leq 10$	Невисокий	Чистий прибуток перевищує рівень утрат
3	$11 < R \leq 15$	Середній	Рівень збитків дорівнює розрахунковій сумі доходу від реалізації інвестиційного проекту
4	$16 < R \leq 20$	Високий	Рівень збитків перевищує розрахований дохід, проте не перевищує валового доходу
5	$21 < R \leq 25$	Критичний	Розміри збитків від реалізації інвестиційного проекту майже дорівнюють сумі власних коштів компанії

Джерело: Створено автором на основі [11]

У таблиці відображено п'ять градацій оцінки ймовірних наслідків і стільки ж рівнів визначення потенційних ризиків, що дає змогу охопити переважну більшість можливих сценаріїв виникнення ризикових ситуацій.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РИЗИКІВ ІНВЕСТУВАННЯ У СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

2.1 Загальна характеристика сфери обслуговування як об'єкта інвестування

Інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні стабільного функціонування національної економіки. У сучасних умовах основна увага інвесторів сконцентрована на фінансуванні реального сектору економіки, при цьому часто залишається поза увагою значення галузей нематеріального виробництва, зокрема охорони здоров'я, для загального економічного розвитку підприємств. Стан здоров'я населення є визначальним чинником як для формування трудового потенціалу країни, так і для реалізації її науково-технологічних та виробничих можливостей. Рівень ефективності національної системи охорони здоров'я значною мірою впливає на загальні показники здоров'я населення.

На тлі негативних демографічних тенденцій, таких як скорочення середньої тривалості життя, високий рівень смертності серед працездатного чоловічого населення та зростання частки осіб похилого віку, відбувається трансформація масштабів і структури системи охорони здоров'я України. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність збільшення обсягів фінансування для забезпечення її ефективного функціонування. У зв'язку з цим особливого значення набуває удосконалення інструментів управління інвестиційними процесами, зокрема шляхом розвитку аналітичних методів оцінки інвестиційної діяльності у сфері охорони здоров'я.

Сектор охорони здоров'я, який функціонує на перетині багатьох відомчих і галузевих складових економіки країни, охоплює не лише систему медичних і профілактичних установ, але також тісно інтегрований з екологічною сферою, охороною праці та соціальними ініціативами. У зв'язку з цим, значна частина

науковців і фахівців галузі розглядає однією з основних функцій медицини — збереження та відновлення гармонійної взаємодії між індивідуальним, колективним здоров'ям населення і навколишнім соціальним та природним середовищем.

Реалізація комплексного стратегічного підходу до розвитку галузі охорони здоров'я на національному рівні має включати цілу низку етапів: виявлення потреб суспільства, формулювання цілей, визначення пріоритетних заходів відповідно до специфіки країни, оцінку наявного ресурсу та спроможностей медичних установ, аналіз витрат, визначення потенційних джерел фінансування, розроблення інвестиційної стратегії з поетапною імплементацією, а також здійснення моніторингу та аналізу ефективності впровадження запланованих дій.

Система охорони здоров'я розглядається суспільством як ключовий чинник, що визначає рівень і якість життя населення. Вона відіграє вагомую роль у соціально-економічному розвитку держави, забезпечуючи відтворення людського капіталу, підвищення продуктивності праці та формування потенціалу для сталого зростання. Крім того, функціональна й ефективна медична інфраструктура розглядається як складова національної безпеки, яка зміцнює стійкість країни до внутрішніх і зовнішніх викликів [14, с. 10-13].

Розгортання повномасштабної війни на території України спричинило масштабні пошкодження інфраструктури медичних закладів, значні втрати серед медичного персоналу, а також створило загрози їхній безпеці. На тлі зниження платоспроможності широких верств населення спостерігається зростання вартості надання медичних послуг. Попри те, що частина громадян залишила країну, попит на медичну допомогу зростає — особливо в сегментах екстреної допомоги, психологічної підтримки та реабілітаційних послуг. Водночас значна кількість осіб не має доступу до життєво необхідного лікування й медикаментів. Сектор охорони здоров'я зазнає систематичних атак з боку країни-агресора, що посилює потребу у масштабних інвестиціях для його відновлення й розвитку [15, с. 2].

Згідно з офіційною інформацією Міністерства охорони здоров'я України, протягом перших одинадцяти місяців повномасштабного збройного конфлікту

було пошкоджено 1 035 об'єктів медичної інфраструктури, з яких повністю зруйновано 171 заклад. Орієнтовна вартість відновлення медичної системи до довоєнного рівня, за оцінками МОЗ, становить близько 1 мільярда доларів США, тоді як для повного відновлення та модернізації галузі необхідні інвестиції в обсязі від 14 до 20 мільярдів євро [16, с. 1].

Фінансова підтримка для відбудови медичної сфери надходить із низки джерел, серед яких платформа United24, Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), міжнародні організації на кшталт UNICEF, а також Світовий банк і уряди дружніх держав. До основних донорів належать такі країни, як Сполучені Штати Америки, Велика Британія, Канада, Польща, Ірландія, Латвія, Литва, Швеція, Чехія, Ізраїль, Франція, Азербайджан, Тайвань, Об'єднані Арабські Емірати, Індія та Китай.

Враховуючи масштаби й значення міжнародної підтримки, постає необхідність розробки та впровадження ефективних механізмів управління процесом залучення іноземного капіталу для забезпечення сталого розвитку медичних установ. [17, с. 301]

2.2 Ідентифікація та оцінка інвестиційних ризиків у сфері обслуговування

Ризики часто виникають під впливом характеристик та особливостей ринкових і регуляторних механізмів, включаючи певні дискреційні повноваження учасників ринку, а також факторів зовнішнього середовища (економічних, політичних, правових, технологічних, соціальних, екологічних та інших факторів) і суб'єктивних характеристик осіб, які приймають рішення. В принципі, ризик може існувати лише за наявності двох або більше сценаріїв і двох або більше альтернативних можливих результатів. Якщо існує лише один можливий сценарій

або результат, наприклад, сприятливий або несприятливий, збиток або прибуток, ризик не існує, оскільки немає альтернатив.

Існує багато причин невизначеності, які можуть призвести до пов'язаних з нею ризиків:

- Невизначеність у багатьох процесах і явищах, які безпосередньо впливають на економіку, таких як конкуренти, стихійні лиха, специфічна поведінка споживачів, наука і технології;

- Неповна, неадекватна або суперечлива інформація з технічних або економічних причин

- Відсутність достатньої обізнаності серед учасників ринку;

- Всі змінні, що визначають рівень ризику, можна розділити на дві групи: об'єктивну або зовнішню групу та суб'єктивну або внутрішню групу. До об'єктивної групи належать величини, які не прив'язані до конкретної компанії. Компанії повинні структурувати свою інвестиційну діяльність таким чином, щоб мінімізувати деструктивні наслідки та скористатися позитивними можливостями, що виникають. З іншого боку, об'єктивна або зовнішня група включає фактори ризику, які можна розділити на прямі та непрямі.

До прямих факторів належать:

- Закони та нормативні акти, що застосовуються до бізнесу та комерційної діяльності;

- бюджетні, фінансові, кредитні та податкові заходи;

- Заходи, що вживаються компетентними органами;

- Заходи, що вживаються економічними партнерами.

- Конкуренція.

Непрямі фактори включають.

- Політичні, економічні та соціальні умови та зміни;

- Стихійні лиха

- Міжнародні економічні відносини та торгівля.

- Науково-технічний прогрес.

Суб'єктивні фактори - це ті фактори, які включають:

- Навчання
- Стратегії розвитку
- Маркетинг
- Виробниче обладнання,
- Технології;
- Людські ресурси
- Якість продукції
- Система управління
- Повинні управлятися на місцевому рівні.

Всіма цими показниками інвестиційного ризику можна управляти і мінімізувати їх вплив. Можна виділити наступні функції інвестиційного ризику:

- 1) Інноваційна функція
- 2) Функція редагування
- 3) Функція захисту
- 4) Функція аналізу

Інноваційна функція інвестиційного ризику досягається шляхом розширення пошуку шляхів зниження інвестиційного ризику.

Це нетрадиційне вирішення проблеми, з якою постійно стикаються інвестори. Регулююча функція, з іншого боку, може бути як конструктивною, так і деструктивною. Конструктивна форма базується на здатності йти на ризик і вважається успішним способом ведення бізнесу. Однак, якщо рішення приймаються на основі неповної або неточної інформації, без урахування всіх факторів, інвестиційний ризик може діяти як дестабілізуючий фактор, тобто в деструктивній формі. Захисна функція ризику полягає в тому, що якщо ризик є природним для інвестора, то природно зазнати інвестиційної невдачі. Аналітична функція ризику полягає в тому, що інвестор аналізує всі можливі варіанти і намагається вибрати найбільш вигідне і найменш ризиковане рішення. Поняття ризику можна розуміти з різних точок зору не тільки через його різні функції, але й через об'єктивну та суб'єктивну природу ризику. Існує три точки зору на поняття ризику:

1. Суб'єктивний погляд на ризик, який пов'язаний з вибором конкретного варіанту і розрахунком ймовірності його результату, що проявляється в тому, що всі люди по-різному сприймають одну і ту ж величину ризику через відмінності в різних факторах впливу, таких як психологічний ризик, моральний ризик, ідеологічний ризик та інвестиційний ризик.

2. Об'єктивний погляд, який проявляється в розумінні реальних випадків і процесів, які завжди присутні, незалежно від того, реалізується інвестиційний ризик чи ні

3. Суб'єктивно-об'єктивний погляд, який проявляється в тому, що інвестиційні ризики проявляються через процеси, які мають як суб'єктивні, так і об'єктивні характеристики. В принципі, будь-якого ризику важко уникнути, але ним можна управляти, заздалегідь оцінюючи його, розраховуючи і плануючи дії, які можуть знизити ймовірність настання негативних наслідків під час реалізації інвестиційного проекту. Для цього, однак, важливо розуміти види інвестиційних ризиків, з якими можна зіткнутися під час інвестиційної діяльності.

Управління фінансовими ризиками, що є предметом дослідження, являє собою процес ідентифікації (виявлення), попередження, кількісної оцінки та страхування ризиків з метою прогнозування та нейтралізації їх негативних наслідків, відповідно до наступних принципів [4, с. 22]:

- Визнання необхідності прийняття ризиків
- Економічна ефективність управління ризиками: рівень прийнятого ризику, включаючи самообмеження і передачу ризику постачальникам або зовнішнім страховим компаніям, у порівнянні з фінансовими можливостями організації;
- Управління ризиками шляхом включення можливих ризиків у портфель ризиків, які можна нейтралізувати, та передача форс-мажорних ризиків групи страховим компаніям;
- Незалежне та відокремлене управління ризиками;
- Системний підхід до ідентифікації та управління ризиками;
- Безперервність поточної діяльності з управління ризиками
- Комплексність заходів з оцінки та нейтралізації ризиків

- Ефективність заходів
- Фактор часу у фінансових операціях; вжиття заходів там, де це можливо.
- Збільшення супутніх ризиків;
- Труднощі з нейтралізацією потенційних ризиків;
- Забезпечення економічно ефективного управління.

Аналіз проектних ризиків включає наступні завдання;

- Ідентифікація проектних ризиків та оцінка проектних ризиків;
- Визначення факторів, що впливають на ризики;
- Вивчення можливостей для зменшення ризиків;

У процесі обґрунтування доцільності інвестування та вибору оптимального варіанта фінансування проекту важливу роль відіграє аналіз і управління інвестиційними ризиками.

Інститут управління проектами (Project Management Institute, PMI, США), що займається розробкою міжнародних стандартів у сфері управління проектами, виділяє шість ключових етапів у системі менеджменту ризиків інвестиційного проекту:

Планування ризик-менеджменту — визначення підходів, інструментів і методик для ефективного управління інвестиційними ризиками у межах конкретного проекту.

Ідентифікація ризиків — виявлення потенційних ризиків та їх опис із урахуванням можливого впливу на хід реалізації проекту.

Якісний аналіз ризиків — оцінювання характеру та умов виникнення ризиків з метою визначення ступеня їх загрози для досягнення цілей проекту.

Кількісна оцінка ризиків — розрахунок імовірностей настання ризикових подій та оцінка масштабів їх можливого впливу на ключові показники проекту.

Планування реагування — розробка заходів для мінімізації негативних наслідків та реалізація потенційних переваг, які може надати конкретний ризик.

Моніторинг і контроль — відстеження реалізації заходів, аналіз нових загроз і перевірка ефективності реалізованих механізмів з управління ризиками на всіх етапах реалізації проекту.

З урахуванням цих підходів, для оцінки інвестиційного проекту можуть застосовуватись аналітичні формули, зокрема для випадків необмеженого періоду реалізації [9].

$$B = \frac{M}{E_k} \cdot \left(1 - \frac{R_\phi}{R_{\max}}\right), \quad (2.1)$$

де B – ціна ІП;

M – математичне сподівання річного прибутку за проектом;

E_k – річна безризикова ставка дисконтування у частках одиниць;

R_ϕ – фактична величина показника ризику реалізації проекту;

$R_{\max}$ – максимально можлива величина показника ризику від реалізації проекту.

– у тому разі, коли термін експлуатації проекту обмежений [9, с. 163]:

$$B_p = \frac{M}{E_k} \cdot \left(1 - \frac{R_\phi}{R_{\max}}\right), \quad (2.2)$$

де B_p – ціна ІП;

E_k – ставка капіталізації прибуток за проектом.

Якщо у формулі 2.1 поділити математичне сподівання річного доходу за проектом M на вартість проекту B , то отримаємо залежність між ризиком інвестування та середньою доходністю проекту [9, с. 163]:

$$\overline{D_{\text{пр}}} = \frac{M}{B} = \frac{E_g \cdot R_{\max}}{R_{\max} - R_\phi}, \quad (2.3)$$

де $\overline{D_{\text{пр}}}$ – середньорічна прибутковість проекту, частках одиниці.

Управління ризиком охоплює великий спектр дій, які можна представити як послідовність певних етапів:

□ Ідентифікація ризиків — усвідомлення потенційних загроз, встановлення їхніх джерел та визначення сфер, де вони можуть виникати.

□ Оцінювання ризиків — включає якісний аналіз (класифікація ризиків, оцінка ймовірних втрат, визначення превентивних заходів і витрат на них) та

кількісний аналіз (розрахунок точки безбитковості, оцінка чутливості, моделювання сценаріїв розвитку подій).

□ Вибір інструментів управління ризиком — визначення доцільних підходів до зниження, уникнення або розподілу ризиків.

□ Реалізація обраної стратегії — впровадження конкретних заходів з урахуванням оптимального співвідношення витрат і результатів.

□ Оцінювання ефективності та контроль — передбачає постійне відстеження рівня ризику та використання механізму зворотного зв'язку для своєчасного коригування дій, як зображено на рисунку 2.1 [4, 18].

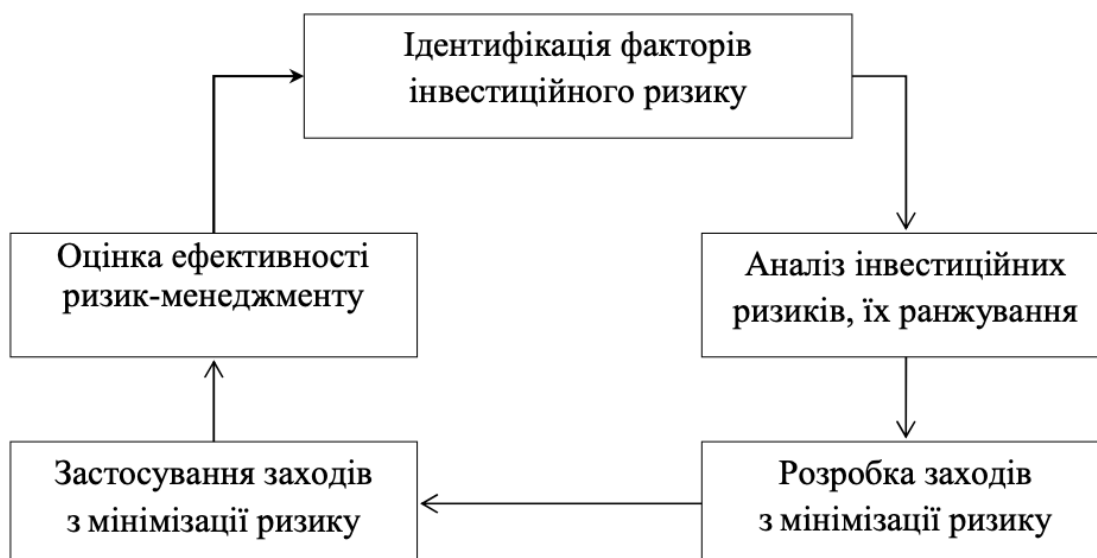

Рисунок 2.1 – Стадії процесу управління інвестиційними ризиками

Джерело: Створено автором на основі [4,18]

У рамках теорії управління ризиками, що стосується інвестиційної та операційної діяльності підприємств, зосереджено більшість сучасних наукових досліджень у сфері фінансів та положень неокласичної економічної думки [13, с. 14].

Однією з ключових якісних характеристик системи управління ризиками у сфері інвестування є поняття взаємозалежності між ризиком і рівнем очікуваної прибутковості. Це співвідношення описав ще у 1921 році американський економіст Френк Найт, який зазначив, що будь-який прибуток, отриманий у результаті

інвестування, є невіддільним від ризику, що супроводжує його досягнення [19, с. 44].

Суть цієї концепції полягає в тому, що чим вищий потенційний прибуток від інвестицій, тим більш значним є рівень супутнього ризику його недоотримання. Таким чином, між ризиком і доходністю існує прямий зв'язок. У реальній практиці це означає, що під час прийняття управлінських рішень щодо фінансування інвестиційних проєктів постійно доводиться шукати оптимальний баланс (компроміс) між бажаною доходністю та допустимим рівнем ризику.

2.3 Аналіз впливу сучасних умов на інвестиційні ризики компанії сфери обслуговування

Аналіз проводився по підприємству КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва». Підприємство є закладом охорони здоров'я комунальної власності територіальної громади м. Києва. Основною діяльністю КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» є надання населенню Дніпровського району вторинної медичної допомоги.

Для встановлення існуючих ризиків та прогнозування майбутніх є доцільним проведення повного аналізу досліджуваного підприємства.

Оцінка складу та структури активів буде проведена на основі вертикального аналізу, що дозволить визначити частку кожного виду активів у загальній їхній сумі.

Вертикальний аналіз передбачає вивчення балансу підприємства, де всі статті активів розглядаються у відсотковому відношенні до підсумку балансу. Основна увага приділяється співвідношенню між необоротними та оборотними активами, а також їхній структурі. На прикладі КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» необоротні активи включають нематеріальні активи та основні засоби. До оборотних активів належать запаси, дебіторська заборгованість, гроші та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів та інші оборотні активи.

Таблиця 2.1 - Оцінка складу і структури активів КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» за 2022-2024 роки

Стаття	Питома вага			Зміна за структурою
Актив	2022 р.	2023 р.	2024 р.	За 2022 до 2024 у в.п
Необоротні активи, всього, у тому числі:	74,7%	75,86%	79,35%	4,65%
Нематеріальні активи	0,071%	0,05%	0,03%	-0,041%
Незавершені капітальні інвестиції	8,15%	0%	0,33%	-7,82%
Основні засоби	66,48%	75,81%	78,99%	12,51%
Оборотні активи, всього, у тому числі:	25,30%	24,14%	20,65%	-4,65%
Запаси	3,95%	3,12%	4,56%	0,61%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	0%	0,00%	0,03%	0,03%
Дебіторська заборгованість за рахунками	0%	0,03%	0,03%	0,03%
Дебіторська заборгованість із нарахованих доходів	0,13%	0,05%	0%	-0,13%
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,05%	0,00%	0,003%	-0,05%
Гроші та їх еквіваленти	21,15%	20,91%	15,96%	-5,19%
Витрати майбутніх періодів	0,02%	0,00%	0,01%	-0,02%
Інші оборотні активи	0%	0,01%	0,05%	0,05%
Баланс	100,00%	100,00%	100,00%	

Джерело: розроблено автором на основі [20]

Аналіз складу та структури балансу підприємства за 2022–2024 роки свідчить про зміни в розподілі активів, що може вказувати на адаптацію підприємства до змін у зовнішньому середовищі, зокрема в умовах військових ризиків та економічної нестабільності.

Протягом аналізованого періоду спостерігається збільшення частки необоротних активів – з 74,7% у 2022 році до 79,35% у 2024 році. Найбільший внесок у це зростання зробили основні засоби, частка яких збільшилася з 66,48% до 78,99% (+12,51 в. п.).

Оборотні активи, навпаки, зменшилися – з 25,3% у 2022 до 20,65 у 2024. Основним фактором впливу на цей процес стало зменшення на 5,19% грошей та їх еквівалентів, порівняно з 2022 роком. Така тенденція може вказувати на зменшення фінансового резерву.

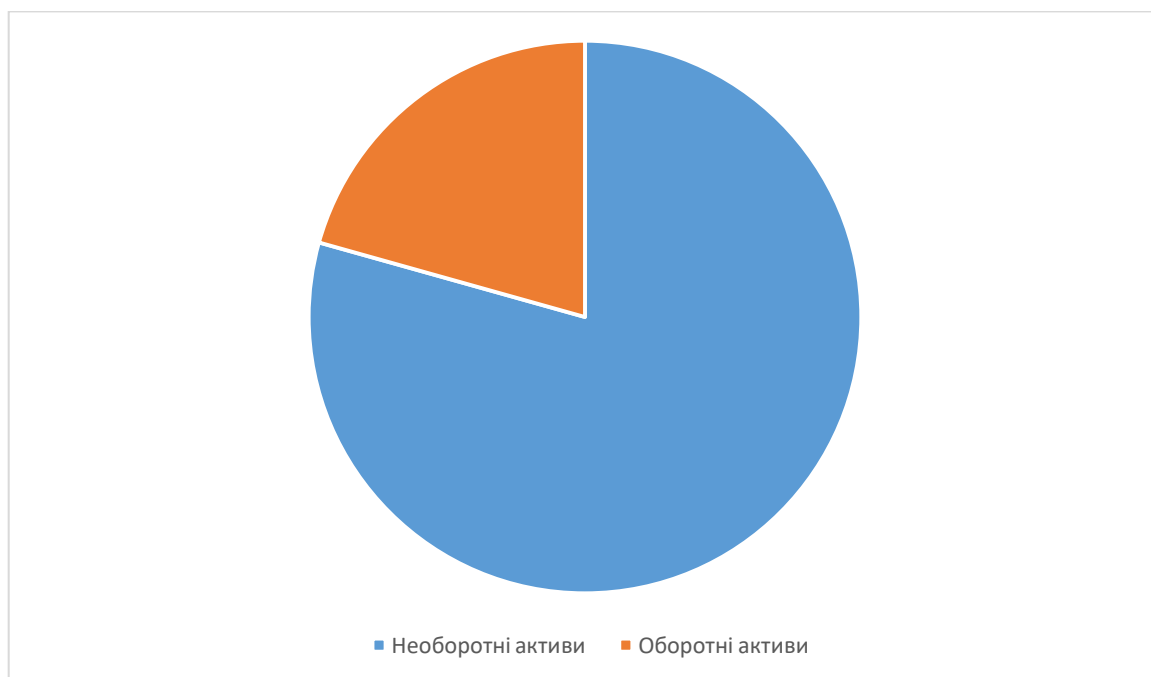

Рисунок 2.2 - Структура активів КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» за 2024 рік

За підсумками останніх трьох років більшу частину необоротних активів КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» складають їх основні засоби. Помітним є зростання їх кількості у 2023 та 2024 роках порівняно з 2022.

До складу основних засобів КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» входять: земельні ділянки; будинки, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; інструменти, прилади, інвентар; інші основні засоби; тимчасові споруди; та інші необоротні матеріальні активи.

Таблиця 2.2 - Оцінка складу необоротних активів КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» за 2022-2024 роки

Стаття	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Нематеріальні активи	171	119	70
Основні засоби	159662	175700	172297
Незавершені капітальні інвестиції	19562	-	711

Джерело: розроблено автором на основі [20]

Станом на 01.01.2024 року вартість необоротних активів складала 265068 тис. грн. в тому числі:

- Нематеріальні активи (первісна вартість) 280 тис. грн.;
- Основні засоби (первісна вартість) 264788 тис. грн..
- Незавершені капітальні інвестиції - 0 тис.грн.
- Знос основних засобів - 89 088 тис.грн.
- Накопичена амортизація нематеріальних активів - 161 тис.грн.

Протягом звітного періоду відбулися зміни балансової/залишкової вартості необоротних активів за рахунок введення в експлуатацію необоротних активів, нарахування зносу та списання непридатних для подальшого використання основних засобів та інших необоротних матеріальних активів.

Станом на 31.12.2024 року вартість необоротних активів складає 281163 тис. грн. в тому числі:

- Нематеріальні активи (первісна вартість) 280 тис. грн.;
- Основні засоби (первісна вартість) 280172 тис. грн..
- Незавершені капітальні інвестиції - 711 тис.грн.
- Знос основних засобів - 107875 тис.грн.
- Накопичена амортизація нематеріальних активів - 210 тис.грн. [20, с. 45]

Структура оборотних активів КНП «КДЦ Дніпровського району м.Києва» складається з:

- Високоліквідних оборотних активів, а саме грошових коштів та їх еквівалентів, що складають найбільшу частину оборотних активів не дивлячись на їх зменшення порівняно із піковим значенням 2022 року.
- Швидколіквідних оборотних активів, що складаються з дебіторської заборгованості та є найменшою за обсягом складовою оборотних активів підприємства.
- Повільноліквідних оборотних активів, а саме виробничих запасів.

Таблиця 2.3 - Склад оборотних активів КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» за 2022-2024 роки

Стаття	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Виробничі запаси	9496	7225	9955
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	-	10	58
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	-	68	72
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	317	122	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	117	8	7
Гроші та їх еквіваленти	50788	48471	34818
Витрати майбутніх періодів	48	9	12
Інші оборотні активи	-	29	119

Джерело: розроблено автором на основі [20]

Станом на 01.01.2023 року оборотні активи підприємства складали 55 942 тис. грн. в тому числі:

- Виробничі запаси (залишок матеріалів) 7 225 тис. грн.;
- Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги 10 тис. грн.;
- Дебіторська заборгованість за виданими авансами 68 тис. грн.

- Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів 122 тис. грн. (поточна заборгованість по відшкодуванню орендарями комунальних послуг/експлуатаційних витрат);
- Інша поточна дебіторська заборгованість 7 тис. грн. по нарахованій допомозі з тимчасової непрацездатності за рахунок коштів фонду соціального страхування, які не були профінансовані у зв'язку з невірними даними працівника в електронному кабінеті Пенсійного фонду України;
- Гроші на рахунках в банках 48471 тис. грн.. (з місцевого бюджету 0 тис. грн., благодійні внески - 43 тис. грн., власні кошти 48428 тис. грн.);
- Витрати майбутніх періодів - 9 тис. грн.(оплачена підписка на періодичні видання);
- Інші оборотні активи - 29 тис. грн. (податкові зобов'язання за авансами отриманими та непідтверджений податковий кредит)

Протягом звітного періоду відбулися зміни оборотних активів підприємства, станом на 31.12.2024 року складають 45041 тис. грн. в тому числі:

- Виробничі запаси (залишок матеріалів) 9955 тис. грн.;
- Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги 58 тис. грн.;
- Дебіторська заборгованість за виданими авансами 72 тис. грн.
- Інша поточна дебіторська заборгованість 7 тис. грн. по нарахованій допомозі з тимчасової непрацездатності за рахунок коштів фонду соціального страхування, які не були профінансовані у зв'язку з невірними даними працівника в електронному кабінеті Пенсійного фонду України;
- Гроші на рахунках в банках 34818 тис. грн.. (з місцевого бюджету 0 тис. грн., власні кошти 34818 тис. грн.);
- Витрати майбутніх періодів - 12 тис. грн.(оплачена підписка на періодичні видання);

- Інші оборотні активи - 119 тис. грн. (податкові зобов'язання за авансами отриманими та непідтверджений податковий кредит)

Ліквідність підприємства — це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань. Вона характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості.

Таблиця 2.4 - Показники ліквідності КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» за 2022-2024 роки

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Нормативне значення
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,36	0,34	0,3	1-2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,31	0,3	0,24	0,7-1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,31	0,3	0,23	0,2-0,5

Джерело: розроблено автором на основі [21]

Задля аналізу тенденцій зміни ліквідності підприємства було розраховано такі показники:

- Коефіцієнт поточної ліквідності (Визначає здатність підприємства покривати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів);
- Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Відображає здатність підприємства негайно виконати поточні зобов'язання за рахунок грошових коштів);
- Коефіцієнт швидкої ліквідності (Показує, чи може компанія виконати поточні зобов'язання за рахунок ліквідних активів).

Задля аналізу динаміки ключових показників пасиву балансу КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» було здійснено його горизонтальний аналіз за останні 3 роки.

Таблиця 2.5 - Горизонтальний аналіз пасиву балансу КНП «КДЦ
Дніпровського району м. Києва» за 2022-2024 роки

Стаття	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2022/2023	2023/2024
Капітал всього, у тому числі:	67180	65188	63290	-1992	-1898
Зареєстрований (пайовий) капітал	5444	5444	5444	0	0
Капітал у дооцінках	48496	48496	48496	0	0
Додатковий капітал	18684	16692	14794	-1992	-1898
Неоплачений капітал	5444	5444	5444	0	0
Зобов'язання, всього, у тому числі:	172981	166573	154829	-6408	-11744
Довогострокові зобов'язання та забезпечення	6506	3489	5859	-3017	2370
Цільове фінансування	6506	3489	5859	-3017	2370
Поточні зобов'язання та забезпечення	166475	163084	148970	-3391	-14114
Поточна кредиторська заборгованість	12416	4769	2885	-7647	-1884
Поточні забезпечення	-	-	14308	0	14308
Доходи майбутніх періодів	154059	158293	131777	4234	-26516
Інші поточні зобов'язання	-	22	-	0	22
Баланс	240161	231761	218119	-8400	-13642

Джерело: розроблено автором на основі [20]

З 2022 року спостерігається зменшення як обсягу капіталу так і всіх зобов'язань. Зменшення обсягом зобов'язань обумовлене зменшенням поточних зобов'язань. У 2023 та 2024 роках спостерігається кардинальне зменшення обсягу кредиторської заборгованості у порівнянні із піковим показником 2022 року. Найбільшим фактором впливу на зобов'язання є істотне зменшення показники доходів майбутніх періодів на 26516 тис. грн. порівняно із показником 2023 року.

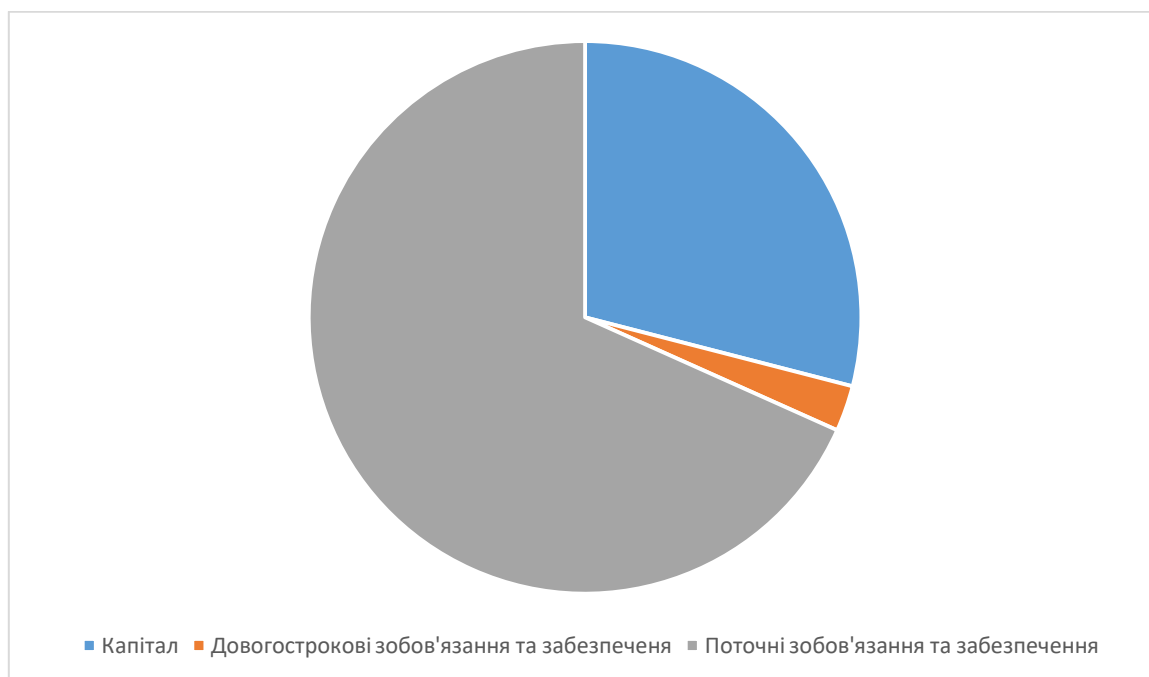

Рисунок 2.3 – Баланс КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» за 204 рік

Джерело: розроблено автором на основі [20]

Оцінка фінансового стану потенційного бенефіціара, який складає звітність відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, здійснюється шляхом присвоєння йому класу залежно від значення інтегрального показника фінансового стану.

Методичною основою визначення інтегрального показника фінансового стану є метод багатофакторного дискримінантного аналізу. Базовий алгоритм багатофакторної дискримінантної функції для розрахунку інтегрального показника має такий вигляд:

$$Z = a_1 \cdot K_1 + a_2 \cdot K_2 + a_3 \cdot K_3 + a_4 \cdot K_4 + a_5 \cdot K_5 + a_n \cdot K_n - a_0, \quad (2.4)$$

де Z - інтегральний показник фінансового стану бенефіціара;

$K_1, K_2 \dots K_n$ - фінансові коефіцієнти, що визначаються на підставі даних фінансової звітності бенефіціара;

$a_1, a_2 \dots a_n$ - параметри дискримінантної моделі, що визначаються з урахуванням вагомості та розрядності фінансових коефіцієнтів; [23, с. 4]

Основним видом економічної діяльності КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» за КВЕД є 86.21 «Загальна медична практика».

Згідно моделі розрахунку інтегрального показника фінансового стану бенефіціара для великих та середніх підприємства компанія відноситься до секції Q (Охорона здоров'я), що включає в себе розділи 86-88 за КВЕД.

Зважаючи на це формулою для розрахунку інтегрального показника фінансового стану компанії є:

$$Z = 0,03 * K1 + 0,9 * K3 + 0,01 * K4 + 0,002 * K5 + 0,15 * K6 + 0,5 * K7 + 2,9 * K8 - 0,05$$

K1 (Коефіцієнт покриття) – розраховується к відношення оборотних активів до поточних зобов'язань

K3 (Коефіцієнт фінансової незалежності) – розраховується як відношення власного капіталу до валюти балансу

K4 (Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом) – розраховується як відношення власного капіталу до необоротних активів

K5 (Коефіцієнт рентабельності власного капіталу) – розраховується як відношення чистого прибутку/збитку до інвестованого власного капіталу

K6 (Коефіцієнт рентабельності продажів за фінансовими результатами від операційної діяльності) – розраховується як відношення фінансового результату від операційної діяльності до чистого доходу від реалізації

K7 (Коефіцієнт рентабельності операційної діяльності за EBITDA) – розраховується як відношення EBITDA до чистого доходу від реалізації з додаванням інших операційних доходів

K8 (Коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком) – розраховується як відношення чистого фінансового результату до валюти балансу [23, с. 5]

Таблиця 2.6 - Показники-складові формули для обрахунку інтегральної діагностики КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» за 2022-2024 роки

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.
K1	0,365	0,34	0,3
K3	0,28	0,28	0,29
K4	0,37	0,37	0,365
K5	0	0	0
K6	-0,06	-0,08	-0,075
K7	0,048	0,087	0,067
K8	0	0	0

Джерело: створено автором на основі [23]

$$Z(2022) = 0,03*0,365 + 0,9*0,28 + 0,01*0,37 + 0,002*0 + 0,15*(-0,06) + 0,5*0,048 + 2,9*0 - 0,05 = 0,232$$

$$Z(2023) = 0,03*0,34 + 0,9*0,28 + 0,01*0,37 + 0,002*0 + 0,15*(-0,08) + 0,5*0,087 + 2,9*0 - 0,05 = 0,247$$

$$Z(2024) = 0,03*0,3 + 0,9*0,29 + 0,01*0,365 + 0,002*0 + 0,15*(-0,075) + 0,5*0,067 + 2,9*0 - 0,05 = 0,246$$

Таблиця 2.7 - Інтерпретація значень інтегрального показника фінансового стану бенефіціара (великі та середні підприємства)

№ з/п	Види економічної діяльності	Класи за рівнем фінансового стану позичальника				
		клас 1	клас 2	клас 3	клас 4	клас 5
1	2	3	4	5	6	7
9	Інші операції та послуги: секції L–U (розділи 68–99)	більше ніж + 0,7	від + 0,69 до + 0,09	від + 0,08 до – 0,55	від – 0,56 до – 3,2	менше ніж – 3,3

Джерело: створено автором на основі [23]

Згідно інтерпретації значень інтегрального показника фінансового стану бенефіціара станом на 2022-2024 роки КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» відноситься до 2 класу підприємств за рівнем фінансового стану, що є свідченням

того, що підприємство має міцну фінансову основу. Це означає, що його поточні активи достатні для покриття короткострокових зобов'язань, а структура капіталу є збалансованою, що забезпечує належний рівень фінансової незалежності. КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» здатне своєчасно та в повному обсязі виконувати свої поточні фінансові зобов'язання перед постачальниками, кредиторами, працівниками та бюджетом. Це вказує на ефективне управління грошовими потоками та відсутність значних ризиків неплатоспроможності.

Формування фінансових результатів:

За 2024 рік чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) складає 254388 тис. грн., що більше за аналогічний період попереднього року на 37620 тис. грн. або на 17,3 %. На збільшення показника вплинуло укладення договору з НСЗУ за Програмою медичних гарантій на 2024 рік на більшу суму ніж у 2023 році (договір 2023 з НСЗУ - 171749 тис. грн., договір 2024 з НСЗУ - 198378 тис. грн.) та збільшення доходів від надання платних медичних послуг.

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) складає 255385 тис. грн, що більше за аналогічний період попереднього року на 41196 тис. грн.. або на 19,2 %. На збільшення показника вплинуло збільшення доходів підприємства.

Інші операційні доходи за звітний період складають 14345 тис. грн. в тому числі від оренди майна.

- 1422 тис. грн., що набагато більше, ніж за аналогічний період минулого року (56 тис. грн.) та пояснюється відновленням сплати орендарями орендної плати з 01.01.2024 року у розмірі 50 відсотків (з 01.03.2022 року орендарі були звільнені від орендної плати, в зв'язку із введенням військового стану на території України.), відшкодування фактично спожитих комунальних та експлуатаційних послуг орендарями в сумі 2089 тис. грн., визнані доходи при понесених витратах при списання медикаментів та виробів медичного призначення, отриманих в порядку централізованого постачання - 6246 тис. грн. (втч 275 тис. грн за рахунок централізованого постачання непридатних до подальшого використання), визнаний дохід по відшкодуванню витрат пов'язаних з виплатою відпускних учасникам ліквідації аварії на ЧАЕС – 117 тис. грн., отримані відсотки на залишки коштів на

рахунках в банку - 4470 тис. грн. Інший операційний дохід збільшився в порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 3286 тис. грн. або на 29,7% за рахунок збільшення надходжень від оренди майна та відсотків по залишках на рахунках у банках.

Адміністративні видатки складають 14345 тис. грн., що є більше за аналогічний період минулого року на 3286 тис. грн. або на 29,7% та пояснюється збільшенням доходів підприємства у порівнянні з попереднім періодом.

Інші операційні витрати за звітний період складають 16473 тис. грн., що є меншими на 1251 тис. грн. або на 7,6%. До складу інших операційних витрат віднесено: відшкодування орендарями комунальних послуг та експлуатаційних витрат, податку на землю - 2089 тис. грн., відшкодування пільгових пенсій - 37 тис. грн., відшкодування вартості пільгових медикаментів - 13124 тис. грн., відшкодування витрат пов'язаних з виплатою відпускних учасникам ліквідації аварії на ЧАЕС - 117 тис. грн., матеріальна допомога родичам померлого працівника - 20 тис. грн., списаних запасів, непридатних до подальшого використання - 275 тис. грн. (за рахунок централізованого постачання), списаного на витрати частки податкового кредиту - 308 тис. грн., допомога ЗСУ - 500 тис. грн., відшкодування лікарям витрат на безперервний професійний розвиток (БПР) - 3 тис. грн.

Інші доходи за звітний період складають 19177 тис. грн., в тому числі:

- доходи в сумі амортизації основних засобів - 19177 тис. грн.

Всього дохідна та витратна частини Підприємства складають 287910 тис. грн., що на 42812 тис. грн. або на 17,5% більше за аналогічний період 2023 року Чистий фінансовий результат 0,00 тис. грн.

Частина витрат звітного періоду понесено за рахунок доходів майбутніх періодів (залишків коштів, які утворилися на початок звітного періоду) [22, с. 47-48].

Таблиця 2.8 - Фінансові результати КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» за 2022-2024 роки

	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Приріст за 2022-2023 роки	Приріст за 2023-2024 роки
Чистий дохід від реалізації продукції	251159	216768	254388	-13,7%	17,3%
Собівартість	(256791)	(214189)	(255385)	-16,6%	19,2%
Валовий прибуток/збиток	5632	2579	(977)	-54,2%	-137,9%
Інші операційні доходи	5954	11059	14345	85,7%	29,7%
Адміністративні витрати	(17106)	(13185)	(16052)	-22,9%	21,7%
Інші операційні витрати	(1509)	(17724)	(16473)	1074,5%	-7%
Прибуток/збиток від операційної діяльності	(18293)	(19177)	(17271)	4,8%	-9,9%

Джерело: розроблено автором на основі [20]

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ТА ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КОМПАНІЇ У СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

3.1 Розробка стратегії управління інвестиційними ризиками.

Оцінювання ефективності системи управління інвестиційними ризиками може здійснюватися на основі таких показників:

- Рівень економічної доцільності витрат, пов'язаних із реалізацією заходів ризик-менеджменту;
- Міра зменшення ризику, досягнута внаслідок впровадження контрольних і запобіжних механізмів;
- Ступінь відповідності фактичних результатів очікуванім;
- Швидкість реагування та своєчасність дій, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків ризиків;
- Загальний рівень результативності реалізованих заходів у межах обраної стратегії управління інвестиційними ризиками [18, с. 11].

Таблиця 3.1 – Матриця прийняття рішень щодо вибору стратегії управління інвестиційним ризиком

Рівень ризику	Стратегія 1	Стратегія 2	Стратегія 3
Зона критичного ризику	Перерозподіл ризиків (часткова передача окремих ризиків контрагентам у межах інвестоперацій)	Страховання ризиків (передача зобов'язань щодо наслідків реалізації ризиків страховим компаніям)	Вихід із проєкту або його припинення (відмова від участі на окремих етапах через високий рівень ризику)
Зона допустимого ризику	Постійний моніторинг ризиків (через незалежну систему оцінювання)	Перерозподіл ризиків між партнерами в межах окремих угод	Страховання ризиків через залучення третіх сторін
Зона низького ризику	Прийняття ризиків (інвестор самостійно несе відповідальність за реалізацію проєкту)	Системний моніторинг із залученням зовнішніх оцінювачів	Передача ризиків третій стороні (через делегування частини зобов'язань, без зміни рівня ризику)

Джерело: розроблено автором на основі [18]

Основні способи зниження інвестиційного ризику.

- Придбання інструменти з низьким кредитним ризиком (наприклад, державні облігації, акції, інші цінні папери);
 - Придбання інструментів з високою ліквідністю.
 - Диверсифікування свого інвестиційного портфелю;
 - Захист інвестиційного портфелю від несприятливих цінових коливань;
- Існує також перелік загальновизнаних методів і рекомендацій
- Зменшення або нейтралізація інвестиційного ризику;
 - Захист інвестиційних портфелів від несприятливих цінових коливань;
 - Уникнення інвестиційного ризику;
 - Контроль інвестиційного ризику;
 - Контроль концентрації інвестиційного ризику;
 - Самострахування інвестиційних ризиків.
 - Страхування проектних ризиків у спеціалізованих страхових компаніях;
 - Інші способи внутрішньої нейтралізації проектних ризиків [8, с. 126].

Зниження інвестиційних ризиків ґрунтується на поєднанні різних методів і прийомів, спрямованих на зменшення можливих втрат. Основними методами зниження інвестиційних ризиків є пом'якшення, уникнення, утримання та передача ризиків [24, с. 214]. Найпоширенішими методами та рекомендаціями щодо усунення або зменшення інвестиційного ризику є лімітування, диверсифікація, диверсифікація проектів, страхування, хеджування та забезпечення високої ліквідності. Страхування інвестиційних проектів може здійснюватися у формі резервів, фондів спеціального призначення, резервних статей капітальних та операційних бюджетів, нерозподіленого прибутку тощо. Висока ліквідність інвестицій гарантує високу ймовірність реалізації у разі припинення інвестиційного проекту та зменшує втрати у разі прийняття рішення про вихід з інвестиційного проекту. Ліквідність активів інвестиційного проекту слід враховувати заздалегідь, задовго до прийняття рішення про його реалізацію. Диверсифікація дозволяє розподіляти капітал між видами інвестиційної діяльності, уникаючи таким чином частини інвестиційного ризику. У той же час,

диверсифікація не виключає можливості виникнення фінансового ризику. Поділяючи інвестиційний проект на кілька частин і структуруючи інвестиції як цілісний комплекс цих етапів, всі частини комплексу можуть функціонувати окремо, приносити дохід і компенсувати збитки [24, с. 215]. Чим раніше реалізується інвестиційний проект, тим раніше можна діагностувати його доцільність.

3.2 Пропозиції щодо залучення інвестицій та підвищення інвестиційної привабливості компанії у сфері обслуговування

Підприємство КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» є самостійним господарюючим суб'єктом із статусом комунального некомерційного підприємства та наділено усіма правами юридичної особи, користується правом оперативного управління, щодо закріпленого за ним комунального майна. Підприємство має самостійний баланс, здійснює фінансові операції через розрахунковий рахунок в управлінні державної казначейської служби України у Дніпровському районі м. Києва та розрахункові рахунки в установах банку.

Підприємство здійснює господарську некомерційну діяльність, яка не передбачає отримання прибутку згідно з нормами відповідних законів та спрямовану на досягнення, збереження, зміцнення здоров'я населення та інші соціальні результати. [25]

Фінансове забезпечення комунального некомерційного підприємства охорони здоров'я, зокрема КНП "КДЦ Дніпровського району м. Києва", здійснюється за рахунок низки джерел, що відображають як державну політику в галузі медицини, так і можливості залучення альтернативного капіталу. В умовах обмеженості бюджетних ресурсів та високого попиту на якісну медичну допомогу актуальним є розгляд та ефективне використання всіх можливих джерел фінансування.

Найбільш стабільним і традиційним джерелом надходжень для КНП є кошти державного та міського бюджету. Ці кошти спрямовуються на утримання установи, оплату комунальних послуг, заробітну плату персоналу, проведення ремонтів та закупівлю базового обладнання.

Основним джерелом доходів для КНП є кошти, отримані за договорами з НСЗУ в межах Програми медичних гарантій. Відповідно до укладених контрактів, центр отримує оплату за конкретні пакети медичних послуг, які були фактично надані пацієнтам. До таких пакетів належать:

- первинна медична допомога;
- консультації лікарів-спеціалістів;
- профілактичні огляди;
- діагностичні дослідження;
- вакцинація та ін.

Фінансування від НСЗУ є регулярним і передбачає безоплатне надання медичних послуг пацієнтам, проте його обсяги залежать від кількості підписаних декларацій, фактичного навантаження на медичних працівників та специфіки наданих послуг. [26]

Формування позитивного інвестиційного іміджу та підвищення привабливості для інвесторів є надзвичайно актуальним завданням для КНП "КДЦ Дніпровського району м. Києва".

Першим етапом підвищення інвестиційної привабливості є мінімізація потенційних інвестиційних ризиків. Ідентифікація та аналіз ризиків є невід'ємною частиною процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства. Насамперед, до них належать фінансові ризики, пов'язані з обмеженістю бюджетного фінансування, зростанням вартості сучасного медичного обладнання та технологій, а також із впливом валютних коливань, що може значно підвищити вартість імпортової складової інвестиційних проектів. Крім того, нестача внутрішніх ресурсів унеможливорює повноцінне покриття витрат на модернізацію матеріально-технічної бази закладу.

Як комунальне некомерційне підприємство, центр має обмежені можливості для залучення кредитних коштів, а також стикається з рядом ризиків, які можуть вплинути на його кредитоспроможність.

Кредитний ризик виникає у разі залучення позикових коштів. Основні джерела кредитного ризику:

- Відсутність прибуткової діяльності – як неприбуткова організація, КНП не може генерувати значні доходи для покриття кредитних зобов'язань, що обмежує його можливості щодо погашення боргів.
- Законодавчі обмеження – згідно із законодавством України, КНП не може вільно залучати кредити без погодження з місцевими органами влади або профільними міністерствами. Це значно ускладнює процес отримання позик.
- Відсутність ліквідного забезпечення – підприємство не володіє активами, які можуть бути використані як застава, що може обмежити його можливість отримання вигідних кредитних умов.

Ринковий ризик пов'язаний зі змінами макроекономічного середовища та ринкової кон'юнктури: коливання валютних курсів, зміни відсоткових ставок на ринку кредитування, вплив інфляційних процесів на реальну вартість залученого капіталу.

Основні джерела ринкового ризику:

Конкуренція з іншими закладами - зростання кількості приватних медичних закладів з кращим сервісом, новітнім обладнанням і гнучкою ціновою політикою може зменшити попит на послуги КНП, що негативно вплине на фінансові показники

- Економічна криза – зниження платоспроможності населення може скоротити попит на платні послуги, які надаються КНП.
- Операційні ризики пов'язані з внутрішніми процесами підприємства, ефективністю управління, ресурсами та можливими збоями в роботі. Ці

ризика можуть вплинути на здатність ефективно використовувати фінансування та обслуговувати боргові зобов'язання.

Основні джерела операційного ризику:

- Ризик нецільового використання коштів – неефективне або корупційне використання залученого капіталу може призвести до фінансових втрат, репутаційних ризиків та перевірок з боку контролюючих органів.
- Перебої у постачанні ліків і витратних матеріалів – через залежність від державних закупівель або проблеми з постачальниками можливі затримки з надходженням необхідних медикаментів та обладнання.
- Зношеність обладнання – значна частина обладнання у комунальних медичних закладах потребує оновлення. Якщо залучені кошти не будуть інвестовані в модернізацію, підприємство залишиться неконкурентоспроможним.

Варто також враховувати економічні ризики, які обумовлені загальною макроекономічною ситуацією в країні. Інфляційні процеси, зменшення реальних доходів населення, а також нестабільність фінансової системи можуть призвести до зниження попиту на платні медичні послуги та, відповідно, до недоотримання очікуваних доходів від інвестиційної діяльності. В умовах високої економічної невизначеності значно ускладнюється прогнозування ефективності проєктів та визначення термінів їх окупності.

Враховуючи нинішню безпекову ситуацію в Україні велику роль грають політичні та регуляторні ризики. У зв'язку з воєнними діями зростає ризик збоїв у реалізації стратегічних планів, а також ризик втрати або пошкодження майна через бойові дії. Підприємство КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва» тісно пов'язане з державним регулюванням, тому будь-які зміни у законодавстві, зокрема щодо податкових пільг, механізмів державно-приватного партнерства чи правил бюджетного фінансування, можуть негативно позначитися на інвестиційній привабливості медичної установи.

Методи управління інвестиційними ризиками включають страхування ризиків, диверсифікація джерел інвестування, контроль та моніторингу та удосконалення кадрової політики

Страхування ризиків - Страхування є дієвим інструментом захисту інвестиційних ресурсів. Мова йде про страхування медичного обладнання, об'єктів нерухомості, а також страхування на випадок припинення діяльності внаслідок надзвичайних ситуацій чи бойових дій. Це дає змогу компенсувати велику частину втрат і уникнути фінансової дестабілізації закладу.

Диверсифікація джерел інвестування - Розподіл фінансових потоків між кількома інвесторами або програмами (державне фінансування, міжнародні гранти, місцеві бюджети) істотно знижує залежність від одного джерела. Такий підхід зменшує ймовірність припинення реалізації проєкту в разі відмови одного з інвесторів.

Контроль та моніторинг реалізації проєктів - На кожному етапі інвестування має здійснюватися регулярний контроль виконання ключових показників ефективності. Це дозволяє вчасно виявляти ступінь виконання плану або його відхилення, проводити коригувальні дії та запобігати негативним наслідкам. Застосування діджиталізованих інструментів моніторингу дозволяє автоматизувати процес контролю за ходом реалізації інвестицій.

Удосконалення кадрової політики - Кваліфіковані спеціалісти в сфері фінансів, інвестицій та менеджменту є необхідними для якісного управління ресурсами. Тому ключовим елементом підвищення ефективності є інвестування в навчання персоналу з питань оцінки та управління ризиками, а також залучати до співпраці фахівців із досвідом у проєктному менеджменті.

Головним фактором покращення інвестиційної привабливості підприємства є інвестування у якість послуг та оновлення матеріально-технічної бази для підвищення конкурентоспроможності. Особливо перспективним є впровадження цифрових технологій, зокрема електронної медичної картки, онлайн-запису на прийом, систем дистанційного моніторингу пацієнтів. Така трансформація не лише покращує якість обслуговування, а й робить заклад привабливим для інвесторів, які

орієнтуються на інноваційні рішення у сфері охорони здоров'я. Враховуючи пріоритетні напрямки лікування необхідно розробити поетапний план оновлення обладнання. Проведення тендерів з залученням конкурентних пропозицій на придбання високотехнологічного обладнання є важливим для покращення ефективності роботи підприємства. Це може включати як комп'ютеризовані діагностичні системи, так і автоматизовані системи обробки даних.

Важливим напрямом є використання сучасних комунікаційних каналів. Проведення презентаційних заходів, участь у форумах з охорони здоров'я, створення інвестиційного паспорту установи – усе це підсилює інтерес з боку бізнес-спільноти та міжнародних організацій.

Не менш важливим способом залучення інвестицій є потенційне зростання фінансування від держави. Залучення більшої кількості фінансових ресурсів допоможе покращити якість послуг та дасть можливість генерувати більші доходи. Оптимізація використання бюджетних коштів із впровадженням системи контролю за витратами, дозволить максимально ефективно використовувати доступне фінансування.

3.3 Рекомендації щодо удосконалення державного регулювання інвестицій у сферу обслуговування.

Регулювання інвестиційної діяльності в Україні характеризується нестабільністю. Нормативно-правова база постійно змінюється: одні документи ухвалюються, інші втрачають чинність, а частина положень переноситься чи адаптується до нових законодавчих актів. Така динаміка ускладнює формування сталої та передбачуваної правової системи у сфері інвестування. [27, с. 5]

Перш за все, слід переглянути нормативно-правову базу, яка регулює інвестиційну діяльність у галузі охорони здоров'я. На сьогодні низка процедур

залишається складною, забюрократизованою або недостатньо прозорою, що стримує потенційних інвесторів. Потрібно спростити механізми погодження інвестиційних проектів у медичній сфері, забезпечити відкритість інформації про потреби медичних закладів та можливості співпраці з державою.

З огляду на високий рівень зношеності матеріально-технічної бази медичних установ, нестачу сучасного обладнання та необхідність підвищення якості медичних послуг, ключовим завданням держави є створення сприятливого інвестиційного середовища. Насамперед, варто забезпечити нормативну стабільність шляхом удосконалення законодавства, що регулює інвестиційну діяльність у галузі охорони здоров'я. Зокрема, необхідна гармонізація положень Закону України «Про інвестиційну діяльність» та галузевих нормативно-правових актів, що регламентують функціонування медичних закладів, із сучасними європейськими стандартами [28, с. 6].

Одним із найбільш перспективних механізмів залучення приватного капіталу в медичну сферу є розвиток державно-приватного партнерства. Така форма співпраці між державою та бізнесом дозволяє не лише розширити фінансування медичної інфраструктури, але й забезпечити ефективне управління та інноваційні підходи до надання медичних послуг.

В Україні правові основи реалізації визначені Законом України «Про державно-приватне партнерство», однак застосування цього механізму у сфері охорони здоров'я ще перебуває на початковому етапі [29, с. 1-2].

Основними бар'єрами є відсутність чітких стандартів оцінки ризиків, непрозорість процедур конкурсного відбору партнерів, а також обмеженість досвіду реалізації успішних проектів у медичній галузі.

Для ефективного функціонування ППП необхідне спрощення адміністративних процедур, підвищення інституційної спроможності органів виконавчої влади та розробка типової документації для проектів у галузі охорони здоров'я.

Окремої уваги потребує запровадження національної інвестиційної програми розвитку охорони здоров'я, яка передбачатиме стратегічні пріоритети, цільові показники та джерела фінансування на довгострокову перспективу. Програма повинна мати регіональний характер та враховувати специфіки потреб кожного окремого регіону або громади, і бути тісно інтегрована в загальну державну політику в галузі охорони здоров'я.

Ще одним важливим елементом стимулювання інвестування в охорону здоров'я є впровадження податкових та фінансових заохочень. У межах цього підходу держава може застосовувати низку інструментів, спрямованих на зменшення інвестиційних ризиків і підвищення привабливості вкладень у медичну галузь.

Передусім мова йде про запровадження податкових пільг для інвесторів, що вкладають кошти в модернізацію медичної інфраструктури або закупівлю високотехнологічного обладнання. Це можуть бути часткові звільнення від податку на прибуток, податкові кредити, прискорена амортизація основних фондів, що використовуються у медичній діяльності. [30, с. 6]

Потрібно сформулювати державну стратегію розвитку системи охорони здоров'я, враховуючи при цьому нові виклики сьогодення. Державна політика має встановити пріоритетним для інвестування надання основних медичних послуг, без одержання яких існує загроза значної втрати здоров'я і життя громадян. Інвестування у технології та обладнання має супроводжуватися також і інвестиціями у людський капітал. Важливим елементом має стати посилення інституційної спроможності місцевої влади у сфері управління інвестиційною діяльністю. Варто ініціювати програми навчання та підвищення кваліфікації для керівників закладів охорони здоров'я, місцевих управлінців та економістів у сфері фінансового планування, бюджетування та ризик-менеджменту. Модернізація медичних установ потребує удосконалення практики медичного персоналу. Доцільно ввести зміни до трудового законодавства щодо питань підготовки і підвищення кваліфікації працівників охорони здоров'я та приведення практик управління медичними установами до європейських. Реформування системи

охорони здоров'я є важливим аспектом у прагненні України до європейської інтеграції та вступу до ЄС. Ефективна боротьба із корупцією, максимальна прозорість і підзвітність мають бути невід'ємними елементами інвестиційного процесу на усіх його етапах проведення, оскільки від цього залежить бажання інвесторів співпрацювати з Україною.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження сутності інвестування та його ролі у розвитку сфери обслуговування, зокрема галузі охорони здоров'я, було доведено, що інвестиційна діяльність виступає ключовим інструментом модернізації інфраструктури, підвищення якості медичних послуг та забезпечення довгострокової фінансової стійкості комунальних закладів охорони здоров'я. Всі інвестори прагнуть виключити можливість втрати грошей і зробити свої інвестиції успішними, а вибір інвестиційних проектів, як правило, є компромісом між бажанням отримати дохід і реалістичними міркуваннями доцільності. Ситуація економічної невизначеності, в якій змушені діяти інвестори, супроводжується низкою показників ризику, що можуть вплинути на майбутні доходи. Аналіз сучасного стану інвестиційного клімату в Україні, з урахуванням впливу повномасштабної війни, засвідчив зростання потреби у фінансовій підтримці медичних установ. Вплив війни на сферу охорони здоров'я в Україні є катастрофічним. Інвестиції є необхідними для підтримання та розвитку охорони здоров'я. Допомогу потрібно спрямовувати на реформування системи охорони здоров'я у відповідності до європейських цінностей. За результатами роботи було сформульовано наступні висновки:

1. Розкрито теоретичні засади інвестування та обґрунтовано його вирішальну роль у розвитку сфери обслуговування. Інвестування розглядається як багатогранний економічний процес, який охоплює сукупність дій, спрямованих на ефективне розміщення ресурсів з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту в майбутньому. Було здійснено класифікацію інвестиційних ризиків та розглянуто методи підходу до їх оцінки.

2. У результаті проведеного аналізу підприємства КНП «КДЦ Дніпровського району м. Києва виявлені найбільш ефективні джерела фінансування. Розроблено комплекс пропозицій щодо оптимального використання цих джерел, зокрема, адаптованих до специфіки КНП «КДЦ Дніпровського району

м. Києва». У роботі систематизовано інвестиційні ризики, з якими стикається медичний заклад, серед яких особливе значення мають: політична нестабільність, коливання валютного курсу, обмежений доступ до довгострокового фінансування, зростання вартості медичних послуг, а також кадрові ризики. Інвестиційні ризики завжди можуть зменшити дохід компанії та призвести до потенційних збитків. Тому, приймаючи рішення та вживаючи заходів щодо інвестиційної діяльності, менеджмент компанії повинен враховувати всі види інвестиційних ризиків та аналізувати їх вплив.

3. Окрема увага у дипломній роботі приділена удосконаленню механізмів державного регулювання інвестиційної діяльності у сфері охорони здоров'я. Рекомендовано посилення правової визначеності, створення стабільного інвестиційного середовища, запровадження податкових пільг, прозорих механізмів державно-приватного партнерства та формування стимулюючих програм національного рівня.

Таким чином, дослідження підтвердило, що ефективне управління інвестиціями у сфері охорони здоров'я є необхідною умовою як для сталого функціонування окремих медичних установ, так і для підвищення загального рівня соціального забезпечення в країні. Реалізація запропонованих у роботі заходів сприятиме зміцненню фінансової стійкості та забезпечить довгостроковий позитивний соціально-економічний ефект.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Теоретичні основи інвестування. Луцький національний технічний університет. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/ENP%20finish/page6.html
2. Закон України про інвестиційну діяльність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1560-12>
3. Іщенко І. С. Ризики інвестиційних проєктів / І. С. Іщенко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. – 2018. – № 5. – С. 91–98.
4. Дьяченко Я. Я. Удосконалення системи управління ризиками інвестиційних проєктів / Я. Я. Дьяченко // Наукові праці НДФІ. – 2018. – №. 4. – С. 17–29.
5. Гулик Т. В. Аналіз наукової інформації та критичний аналіз наявних методичних положень про вплив ризику на ефективність інвестицій / Т. В. Гулик, А. С. Кербікова, Є. А. Дрофа // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2018. – № 18(1). – С. 133–136.
6. Дяк О. В. Моделювання оптимального розподілу коштів для зменшення інвестиційних ризиків в умовах трансформаційної економіки / О. В. Дяк, І. С. Лазаренко // Економічний вісник Національного технічного університету України Київський політехнічний інститут. – 2018. – № 15. – С. 577–584.
7. Логвінова О. П. Семененко І. М. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків / О. П. Логвінова // М-во освіти і науки України, Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Харків. – 2015. – С. 39–42.
8. Кучменко В. О. Інвестиційні ризики в економічній системі підприємства / В. О. Кучменко, В. В. Загоровська // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2017. – № 2. – С. 124–127.

9. Крет І. З. Інвестиційний ризик та його вплив на напрями інвестиційної діяльності підприємства / І. З. Крет, Т. О. Петрушка // Причорноморські економічні студії. – 2018. – No 28(1). – С. 160–164.

URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_28\(1\)__34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_28(1)__34)

10. Солодовник Г. В. Кількісний аналіз ризиків у інвестиційній діяльності / Г. В. Солодовник, Г. Л. Безлюдня // Молодий вчений. – 2018. – No 2(1). – С. 428–432.

11. Барташевська Ю. М. Методичні підходи до оцінки інвестиційних ризиків підприємства / Ю. М. Барташевська // Приазовський економічний вісник. – 2017. – No 2. – С. 36–41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/priaev_2017_2_9

12. Казакова Н. А. Застосування кількісних та якісних методів для оцінки ризиків будівельно-інвестиційних проєктів / Н. А. Казакова, Ю. Г. Прав, О. А. Марушева, А. С. Шолом // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2018. – No 61. – С. 150–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2018_61_21

13. Стецюк П. А. Управління ризиками фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств / П. А. Стецюк // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2017. – No 3. – С. 13–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/estebi_2017_3_4

14. Федоренко В.Г. Інвестування сфери охорони здоров'я України / Економічна наука – 2014 – с. 10-14. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/http://www.investplan.com.ua/pdf/14_2014/4.pdf

15. Мороз Н.В., Залізна Л.В., Луговський С.В. Інвестиції у сферу охорони здоров'я / Економіка та суспільство. Випуск №57 – 2023 – с. 1-4. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3175>

16. Міністерство охорони здоров'я. Офіційний сайт. – 2023 – с. 1. URL: <https://moz.gov.ua/uk/za-11-misjaciv-vijni-rosijani-zrujnuvali-171-ob%CA%BCekt-medzakladiv-ta-sche-1035--poshkodili>

17. Луговський С. В. Міжнародне інвестування системи охорони здоров'я. Молодіжна наука у контексті суспільно-економічного розвитку країни: збірник тез доповідей учасників VII учнівсько-студентської конференції / за ред. Сукач О.М.

Черкаси, 7 грудня 2023 р. Черкаси: Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова, 2023. Ст. 300-301.

18. Алексеєва Л. М. Управління інвестиційними ризиками на промисловому підприємстві / Л. М. Алексеєва // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2018. – No 4. – С. 7–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_eco_2018_4_3

19. Agnihotri, An., Arora, Sh. Study of Linkages Between Outward Foreign Direct Investment (OFDI) and Domestic Economic Growth: an Indian Perspective / An. Agnihotri, Sh. Arora // Financial Markets, Institutions and Risks. – 2019. – No 3(1). – с. 43–49. URL: [http://doi.org/10.21272/fmir.3\(1\).43-49.2019](http://doi.org/10.21272/fmir.3(1).43-49.2019).

20. Звіт про фінансовий стан КНП «КДЦ Дніпровського району м.Києва». – 2024. – с. 45-47.

21. Фінансова аналітика КНП «КДЦ Дніпровського району м.Києва». – 2024. – с. 1. URL: https://clarity-project.info/edr/26188952/finances?current_year=2023&utm

22. Звіт про фінансові результати КНП «КДЦ Дніпровського району м.Києва». - 2024. – с. 47-48

23. Наказ Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту. – 2016. – с. 1-25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16#Text>

24. Злотенко О. Б. Ідентифікація небезпек, загроз та ризиків у процесі здійснення інвестиційної діяльності промислових підприємств / О. Б. Злотенко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2017. – No 2(2). – С. 213–215. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_2\(2\)__45](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_2(2)__45)

25. Офіційний сайт КНП «КДЦ Дніпровського району м.Києва» . URL:<http://kdc-dnpr.kyiv.ua/>

26. Комунальне Некомерційне Підприємство «Консультативно-діагностичний Центр Дніпровського району міста Києва. Основна інформація. URL: <https://clarity-project.info/edr/26188952>

27. Руденко О.А. Особливості державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні. – 2014. – с. URL: <https://er.chdtu.edu.ua/handle/ChSTU/155>
28. Закон України «Про інвестиційну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1560-12>
29. Закон України «Про державно-приватне партнерство». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2404-17>
30. OECD – Investment incentives, promotion and facilitation. – 2024. – с. 1-35 URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-investment-tax-incentives-database-2024-update_b0de19dc-en.html